

Regionplan och budget 2021-2023

Ett rättvist Västmanland

Innehållsförteckning

1	Förord	1
2	En god och jämlik hälsa	2
3	Nuläge.....	2
4	Offentlig drift.....	2
5	Sjukförsäkringar skapar VIP-köer	3
6	Psykisk hälsa och ohälsa.....	3
7	Jämlik vård.....	4
8	Samverkan och tillgänglighet	5
9	En attraktiv och utvecklande arbetsplats - ger stolta och engagerade	
10	medarbetare	6
11	Nuläge.....	6
12	Egen personal framför hyrpersonal	6
13	Arbets tid och löner.....	7
14	Arbets tidsförkortning.....	7
15	Inflytande och utveckling	7
16	Återhämtning/Arbetsmiljö	8
17	En effektiv verksamhet av god kvalitet.....	9
18	Klimaträttvisa	9
19	Samverkan	10
20	New public management och Just in time	10
21	Digitalisering.....	11
22	HBTQIA+	11
23	Nöjda invånare i en attraktiv region.....	12
24	Nuläge.....	12
25	Kollektivtrafik	12
26	Infrastruktur och bredband.....	12
27	Folkbildning	13
28	Kultur och ideell sektor	13
29	Regional utveckling.....	14
30	En stark och uthållig ekonomi	15
31	Nuläge.....	15
32	Skattehöjning.....	15
33	Sänkta politikerarvoden	16
34	Patientlagen och nätdoktorer	16

1	Budget	17
2	Resultat.....	17
3	Ramar	18
4	RS-anslag	19
5	Investerings- och låneramar.....	21
6	Skatter och statsbidrag.....	22

Förord

Alla invånare i Västmanlands län ska ges samma möjligheter till ett gott liv. Oavsett var du bor ska du ha möjlighet till arbete, fritid och en god hälsa. För att lyckas med detta måste vi hjälpas åt. Det är med våra gemensamma resurser och insatser som vi kan uppnå det samhället. Ett samhälle där behoven får styra istället för vinstintressen.

Det finns stora utmaningar idag. Klimatkrisen är vår tids ödesfråga och påverkar oss alla. Vi som region behöver ta vårt ansvar för att brådska om vår verksamhet med målsättningen att regionen ska vara klimatneutralt. Klimatfrågan är en jämlikhetsfråga där de som släpper ut mest är de med högst inkomst och de som drabbas hårdast är de med lägst ekonomi. Därför behövs gemensamma insatser för att svara upp på klimatkrisen som också jämnar ut klassorättvisor.

Trots att de med god ekonomi blir friskare och lever allt längre ser vi hur de av oss med lägre inkomst och tunga arbeten är sjukare och har kortare livslängd. Detta beror på att tillgången till vård är ojämnt fördelad mellan stad och landsbygd, men också mellan hög- och låginkomsttagare.

Vi vet att de allra flesta tjänar på ett jämlikt samhälle och en välfärd som styrs av behov snarare än vinstintressen. När vi låter marknadens vinstintresse styra kommer alltid den friska personen i staden gå före den som blivit sjuk och bor på landsbygden. Det kommer läggas fibernät där det är tätbefolkat och bussarna kommer gå där passagerarna behöver tränga ihop sig. Det är helt enkelt mer lönsamt för ett företag att bedriva vård i stadsdelar där människor är friska och att erbjuda internet där köpkraften är stor. Marknadens logik ska därför inte gälla för vår välfärd. Därför ska behovet avgöra vem som får vård först, på vilket sätt vi bygger ut vår infrastruktur och för vilka satsningar vi riktar mot kultur- och idrottslivet.

För oss är det viktigt att vården finansieras gemensamt genom skatteintäkter och inte genom egenavgifter. Ingen ska behöva välja bort vård på grund av ekonomin. För att tillgången till vård ska vara jämlik och ges efter behov kan vi inte tillåta en VIP-kö för personer med privat sjukförsäkring. Systemet med privata sjukförsäkringar urholkar den generella välfärden och bryter mot hälso- och sjukvårdslagen.

En bra arbetsgivare som fortsätter att bedriva vård med hög kvalitet behöver kunna rekrytera och behålla sin personal. Därför är en god arbetsmiljö med möjlighet till återhämtning så viktigt. Vi behöver vi ha rimliga scheman och en bra dialog med personalen när vården utvecklas och moderniseras. Personalen i regionen bär samhället på sina axlar, i vardag såväl som i kris. Därför vill vi införa en arbetstidsförkortning för regionens personal. På sikt vill vi att sex timmars arbetsdag ska vara normen och vi vill prova detta i regionens verksamhet.

En god och jämlik hälsa

Nuläge

Alla människor ska ha rätt till en god hälso- och sjukvård. Region Västmanland står inför stora utmaningar för att klara av den uppgiften. Idag präglas regionen av stora skillnader i människors mående. Framförallt präglar klassbakgrund, så kallade socioekonomiska faktorer, hälsoläget. Dessa skillnader förstärks beroende på var i länet du bor. Faktorer som kön, sexuell läggning, funktionsnedsättning och boendesituation påverkar också bemötandet i vården.

En rättvis vård och hälsa innebär att rätten till vård ska styras av människors behov, inte av betalningsförmåga. Hälso- och sjukvårdslagen är tydlig i detta, behovet ska styra. Vi ser dock en utveckling där vinstintresse och kommersialisering urholkar den principen. Lagen om valfrihet och etableringsfriheten för privata utförare genom vårdval hotar hälso- och sjukvårdslagen.

Sedan flera år tillbaka visar undersökningar att ungas psykiska ohälsa ökar. Betydande faktorer för detta är trivseln i skolan, prestationskrav och oro för familjens ekonomi. Ett mindre jämlikt samhälle får direkta konsekvenser för barn och ungas mående. Konsekvenser av Covid-19-pandemin kommer sannolikt påverka denna riktning ytterligare. Oro vid sjukdom, sorg efter att ha förlorat en anhörig eller ökad oro om familjemedlemmar förlorar arbetet kan få ytterligare konsekvenser för såväl vuxna som barn och unga.

Offentlig drift

Vi vill att hälso- och sjukvården ska drivas under demokratisk styrning och finansieras solidariskt. För att hälso- och sjukvården ska bedrivas efter behov vill vi att vården ska vara fri från vinstintressen och kommersialism. En sammanhållen vård i egen regi är det bästa verktyget för detta. Därför bör regionen alltid i första hand bedriva vården i egen regi. Särskilt vill vi att läkemedelsförsörjningen ska ske i helt egen regi. När så inte sker bör upphandlingar utformas för att passa företag utan vinstintresse.

Det finns ett egenvärde med att bedriva vård i egen regi, under demokratisk styrning. Det ger oss bättre förutsättningar att möta vårdbehoven i hela länet och gör att vi står starkare vid kriser. Dessutom är en skattefinansierad vård en mer kostnadseffektiv vård. Varje skattekrona ska göra nytta i regionens verksamhet. Det är ett enormt resursslöseri att låta skattepengar försvinna som vinster för privata vårdgivare och riskkapitalbolag. Regionen har som sjukvårdshuvudman det slutgiltiga ansvaret för sjukvården. Detta innebär att vi måste ha en beredskap när privata utförare avvecklar sin verksamhet. Vi är kritiska till att vårdcentraler har lagts ut på intraprenad som vi ser som ett försteg till att kunna privatisera verksamheten. Vi vill istället se en sammanhållen hälso- och sjukvård som finansieras solidariskt.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland tar över läkemedelsförsörjningen i egen drift.

Att egen drift alltid ska prövas i första hand vid etablering av nya vårdenheter.

Att Region Västmanland återinför målet om minst 50 procent offentlig drift av vårdcentraler.

Sjukförsäkringar skapar VIP-köer

Idag ser vi en utveckling där fler personer tecknar privata sjukförsäkringar. Detta har blivit allt vanligare som personalförmån på arbetet och syftar till att kunna få snabbare vård skilt från den offentliga vårdens behovsprövning. Att sjukförsäkringspatienter går före i vårdkön är ett tydligt brott mot hälso- och sjukvårdslagen. Region Västmanland måste därför aktivt arbeta för att begränsa och på sikt stoppa denna separata VIP-kö till hälso- och sjukvården. Region Västmanland ska därför lyfta detta på nationell nivå med målet att få till en lagändring på området. På regional nivå ska Region Västmanland utreda ersättningssystemet till privata utförare. Syftet är att undersöka om privata utförares ersättning också täcker upp kostnader för att ta emot sjukförsäkringspatienter. Om så vore fallet ska Region Västmanland tydligt särskilja ersättningen för den offentligt finansierade vårdkön och sjukförsäkringspatienter. Hyres-, lönekostnader och andra ersättningar ska inte få användas för att skapa en separat kö till hälso- och sjukvården i Västmanland.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland utreder ersättningarna till privata utförare för att säkerställa att offentlig finansiering inte bekostar en separat VIP-kö för sjukförsäkringspatienter.

Psykisk hälsa och ohälsa

En behovsstyrd verksamhet styr insatserna dit de gör störst nytta. Det är en verksamhet som är förebyggande och riktar sig särskilt till barn och ungdomar. Tidiga insatser och ett folkhälsoperspektiv ska genomsyra regionens arbete samt samverkan med kommuner och andra aktörer. Fortsatta strategier behövs för att stärka samverkan mellan regionen och kommunerna. Arbetet kan dock inte avgränsas till gemensamma strategidokument. Därför ska BUP få extra medel för att förflytta kompetens ut i kommunerna genom samverkan med elevhälsan och ungdomsmottagningarna. Kompetens från barn- och ungdomspsykiatri som arbetar tillsammans med kommunerna skapar en bättre samverkan som leder till att barn och unga kommer till rätt vårdnivå.

Det är inte bara unga som drabbas av psykisk ohälsa. Tecknen på psykisk ohälsa ser inte alltid likadana ut och påverkas av samhällets normer. Metoderna för att upptäcka psykisk ohälsa måste bli bättre så att vi även upptäcker tecken på psykisk ohälsa hos vuxna och äldre.

Regionen arbetar redan idag med det mobila teamet. För att stärka det arbetet och arbetet mot psykisk ohälsa bör regionen också stärka mobila teamet med psykiatrisk kompetens. På flera orter finns också en så kallad "psykakutbil" för att under dygnets svåra timmar garantera ett bra omhändertagande av människor med svåra psykiska tillstånd. I Västmanland är det dyrt att bemanna en sådan bil med jämfört med de ytterst få utryckningar som förväntas göras. Därför bör regionen komplettera "MOFFA", den mobila familjeläkaren med psykiatrisk kompetens. På så sätt kan vi erbjuda rätt vård även till personer med psykiska åkommor.

Vänsterpartiet vill också införa satsningen PEER-support i Västmanland. PEER-support innebär att personer med egen erfarenhet av psykisk sjukdom anställs och bidrar med sin kompetens i verksamheten. Detta har visat sig vara mycket värdefullt för verksamhetens utveckling i regioner där projektet prövats.

Inom rättspsykiatri ska man kunna vårdas på olika vårdnivåer. Idag saknar dock regionen vårdplatser på viss vårdnivå. Vi vill inom rättspsykiatri inrätta klass 3-platser för att alla ska kunna vårdas på rätt nivå.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland avsätter 13 miljoner över 2021-2023 för samverkan mellan BUP och kommunerna.

Att Region Västmanland satsar totalt 8 miljoner på PEER-support, brukarinflytande och MOFFA över 2021-2023.

Att fortsätta arbetet med självhjälpsgrupperna inom psykiatrin.

Att Region Västmanland följer upp resultaten av Liv och hälsa samt Liv och hälsa Ung för att kunna rikta insatser dit behovet är som störst.

Att bibehålla och på sikt utöka självinläggningsplatser.

Att bygga ut rättspsykiatrin med klass 3-platser.

Jämlik vård

Region Västmanland ska präglas av en rättvis vård och hälsa och behöver därför ta ett samlat grepp för att utjämna det ojämlika hälsoläget. Därför ska Region Västmanland ha en samlad strategi för rättvis etablering av primärvården i hela länet.

Vårdval och den fria etableringsrätten motverkar en rättvis vård och hälsa i hela länet. När ersättningssystemen inte kompenserar fullt ut för hur sjuka människor är och socioekonomiska faktorer så blir det mer lönsamt att starta vårdcentraler i välbärgade områden där människor är friskare än i socioekonomiskt utsatta områden med stor vårdtyngd. Detta ska Region Västmanland motverka genom att göra en översyn av ersättningssystemet. Socioekonomiska faktorer bör i högre grad kompenseras. Även vårdtyngd bör kompenseras i ersättningssystemet men utformas så att utvecklingen inte belönar vårdgivare som sätter flera diagnoser som ett sätt att öka sin ersättning. Särskilt bör regionen ta ansvar för de som står långt ifrån vården. Vi vill därför satsa extra medel på tillnyktringsenheten. Alla har rätt till ett värdigt bemötande av vården.

Tillsammans med en jämlik etablering av vårdcentraler i hela länet och stärkta hälsocenter ska Nära vård avlasta sjukhusvården. Nära vård innebär att mer resurser ska läggas tidigare i vårdkedjan. En avgiftsfri primärvård kan bidra ytterligare till att minska trycket längre upp i vårdkedjan. Därför ska Region Västmanland minska patient- och egenavgifter för att på sikt ha en avgiftsfri primärvård.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland har en samlad strategi för etablering av vårdcentraler i hela länet.

Att Region Västmanland gör en översyn av ersättningssystemet där ersättningen på ett tydligare sätt ska kompensera för socioekonomiska faktorer samt vårdtyngd.

Att avsätta 13 miljoner för att starta tillnyktringsenheten över 2021-2023.

Att lågtröskelmottagningen skyndsamt inrättas.

Att stärka hälsocenter som en del av det förebyggande arbetet.

Samverkan och tillgänglighet

Det ska vara lätt att komma i kontakt med primärvården och väntetiderna får inte vara så långa att patienterna vänder sig till en annan vårdnivå. Därför måste det också finnas vårdcentraler i hela länet och regionen måste ta ansvar för planeringen, och placeringen, av dessa. Det behövs även en digital vårdcentral i egen regi.

Samverkan mellan alla vårdgivande instanser måste förbättras. Det måste vara sömlösa övergångar mellan olika verksamheter internt och externt. Ingen får falla mellan stolarna, det måste finnas tydliga rutiner för överlämning och kontaktytor mellan primärvård, sjukhus, psykiatri och kommuner.

Den som är i kontakt med vården ska inte behöva ansvara för kontakten mellan äldreboende, vårdcentral, elevhälsa och sjukhusvården. Därför behöver vi vård i egen regi, men också en gränsöverskridande vård inom offentlig verksamhet. Det är en förutsättning för att man ska känna sig trygg i kontakten med vården och leder till en mer jämlik vård. För att uppnå detta behöver vi tydligare uppdragsbeskrivningar med en klar ansvarsfördelning.

Regionen har ett särskilt ansvar att arbeta gentemot de fem nationella minoriteterna och minoritetsspråken. Alla har rätt till att få information på sitt eget språk. Region Västmanland är ett finskt förvaltningsområde. Vänsterpartiet vill också bibehålla den finskspråkiga mottagningen i Fagersta som är länsövergripande. Regionen är den största ägaren av tolkservice och vi vill att regionen ser till att utveckla verksamheten så att tolktjänster också kan erbjudas i den digitala verksamheten.

Regionen har ett ansvar för den digitala och fysiska tillgängligheten för personer med funktionsnedsättning. En helhetsöversyn behöver göras i hela verksamheten gällande digitala tjänster och fysiska tillgängligheten. Det kan gälla allt ifrån incheckningssystemen i hälso- och sjukvården till utrop på länets bussar.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland inför en digital vårdcentral.

Att Region Västmanland gör en översyn över tillgängligheten av material och tjänster på flera språk.

Att all kommunikation, alla digitala tjänster och den fysiska miljön inom vården ska vara tillgängliga och användbara för människor med funktionsnedsättning.

Tandvården

Idag avstår många att besöka tandvården på grund av ekonomin. Avgifterna har stigit efter att tandvården avreglerades. Problemen hinner bli stora innan många tvingas besöka tandvården på grund av höga avgifter. Vi vill därför att regionen ska vara restriktiva med prishöjningar inom Folk tandvården. De som drabbas hårdast är de som har det svårt ekonomiskt och trots att tandvården för barn är gratis påverkas barnens tandhälsa av föräldrarnas klasstillhörighet. Som en del av att stärka barnens tandhälsa vill vi införa ett pilotprojekt med regelbunden fluorsköljning i skolan med start i socioekonomiskt utsatta områden.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland inför pilotprojekt med fluorsköljning i skolan.

Att Region Västmanland ska vara restriktiva med prishöjningar inom Folk tandvården.

En attraktiv och utvecklande arbetsplats

- ger stolta och engagerade medarbetare

Nuläge

Regionens verksamhet pågår dygnet runt året runt och är en viktig och stor pusselbit i ett fungerande samhälle. Samhällen där hälso- och sjukvård, kollektivtrafik, regional utveckling och kultur fungerar är ett starkt och inkluderande samhälle. För att detta ska uppnås måste vi ha arbetsplatser med personal som orkar och ser arbetet som meningsfullt.

En av regionens största utmaningar är kompetensförsörjning och ett strukturerat arbetssätt är implementerat. Det handlar om att systematiskt och långsiktigt arbeta med att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla rätt kompetenser utifrån regionens samlade behov och förutsättningar. Samtidigt måste vi säkra en hållbar arbetsmiljö för medarbetarna.

Fortsatt har Region Västmanland stora problem med höga kostnader för hyrpersonal. Verksamhet som är beroende av hyrpersonal skapar också osäkerhet för den ordinarie personalen. Region Västmanland behöver bryta beroendet av hyrpersonal och skapa en attraktiv arbetsplats med inflytande från den ordinarie personalen.

Hög sjukfrånvaro är fortfarande ett problem även om läget skiljer sig inom regionens verksamhet. Covid-19-pandemin påverkar detta ytterligare och riskerar att drabba regionen på ytterligare sätt. En stor risk finns för att den psykiska ohälsan även bland personalen ökar och ställer höga krav på Region Västmanland som arbetsgivare.

Egen personal framför hyrpersonal

Bara genom att skapa bra arbetsplatser, med hållbar och självständig bemanning och personal som väljer att stanna och utvecklas, kan beroendet av bemanningsföretag brytas. När hyrpersonal får möjligheten att välja när de själva vill arbeta och i vilken omfattning och dessutom får mycket högre lön, ökar belastningen på den ordinarie personalen, vilket är ohållbart i längden. Kampen mot hyrpersonal är inte bara en regional angelägenhet utan måste fortsätta genom att arbeta fram nationella riktlinjer kring upphandling av hyrpersonal.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland arbetar för en nationellt samlad upphandling av hyrpersonal.

Arbets tid och löner

Regionen ska satsa på den egna personalen, som ska prioriteras när det gäller scheman och ges möjlighet att stanna kvar på en arbetsplats över tid, där utvecklande av arbetsplatsen och den egna yrkesrollen ska premieras. Byte av arbetsplats för att höja den egna lönen ska inte vara nödvändigt. Lönesättning är viktigt och vi ska ha en bra löneutveckling för vår personal, vi anser dock inte att lönespridning är lösningen. Vi vill lyfta upp och hålla ihop lönesättningen generellt.

Tillsvidareanställning med heltid som grund ska vara norm, men möjlighet att gå ner i tid ska utvecklas. Vid tillämpning av provanställning ska det leda till en trygg tillsvidareanställning på heltid.

Vänsterpartiet vill:

Att Regionen i större utsträckning erbjuder personalen möjlighet att själva bestämma sin arbetstid, så kallad självständig bemanning.

Arbets tidsförkortning

Pilotprojekt med kortare arbetstid i bland annat Enköping och Sundsvall har visat sig leda till friskare medarbetare och bättre arbetsklimat. I förlängningen ger det högre patientsäkerhet. Vi vill att 6-timmars arbetsdag med bibehållen lön provas inom kommunals avtalsområde och vi föreslår en satsning på 6 miljoner som fördelas över 2021-2023.

En annan modell för arbetstidsreducering ska provas för äldre personal till exempel "80-90-100" som innebär att personal som fyllt 62 år kan få gå ner till 80 procents arbetstid men behålla 90 procent av lönen under de sista åren på jobbet. Samtidigt fortsätter arbetsgivaren att betala in tjänstepension på 100 procent.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland startar ett pilotprojekt med 6 timmars arbetsdag inom kommunals avtalsområde.

Att arbetstidsmodellen 80-90-100 provas i Region Västmanland.

Inflytande och utveckling

Region Västmanland ska vara en arbetsgivare med arbetsplatser präglade av inflytande och påverkan av sin arbetssituation, med möjligheter att tillsammans med andra utvecklas i sin yrkesroll och skapa arbetsplatser där man upplever att man blir lyssnad på. Regionen ska spegla det samhälle vi finns i, därför bör personalens sammansättning präglas av mångfald.

Personalens önskemål och framtidens krav måste bemötas med lyhördhet och innovativa lösningar. Orsaker till hög personalomsättning och höga sjuktal ska kartläggas och åtgärdas. Närvarande och kompetenta chefer har betydelse för hur arbetsplatsen fungerar.

Alla chefer ska ha den utbildning som krävs för att kunna leda arbetet. Även andra yrkeskategorier ska ges möjlighet till att gå kurser och vidareutbildningar. Utbildning med bibehållen lön ska vara möjligt.

Att följa arbetsrätt och kollektivavtal ska vara en självklarhet. Regionen ska lita på sin personal och måna om deras integritet och kunskap. Möjligheten att forska och att utveckla sina idéer ska uppmuntras och underlättas.

Vänsterpartiet vill:

Att Regionen ser över personalens möjligheter till vidareutbildning med bibehållen lön.

Att Region Västmanland utvecklar arbetet med validering av utländska vårdutbildningar genom SFA i Köping.

Återhämtning/Arbetsmiljö

En bra arbetsgivare tar hand om sin personal och skapar möjlighet för vila och återhämtning. Personalen behöver få inflytande över schemaläggning och vara med och utveckla sin arbetsplats. Ett sådant arbetsklimat skapas när arbetsplatsen har tillräckliga resurser och har tillräcklig bemanning. Detta arbete är alltid viktigt men extra viktigt efter en kris. Därför är det särskilt viktigt att personalen erbjuds krishantering för att bearbeta trauman som uppstått under Covid-19-pandemin. De som har burit oss genom krisen måste få tillfälle till vila och återhämtning, men också att få prata med någon om det som har hänt. Därför säger Vänsterpartiet också stopp till ytterligare effektiviseringskrav på en redan ansträngd verksamhet.

Vänsterpartiet vill:

Att Regionens personal erbjuds krishantering i spåren av Covid-19-pandemin och att totalt 6 miljoner fördelat över 2021-2023 läggs på personalens rehabilitering.

Att Region Västmanland får i uppdrag att utreda hur möjligheten till återhämtning och ledighet har sett ut inom verksamheterna

En effektiv verksamhet av god kvalitet

Klimaträttvisa

Klimatkrisen är vår tids ödesfråga. Internationellt, nationellt, regionalt och kommunalt måste frågan behandlas som just detta. Region Västmanland måste ta sitt fulla ansvar för att möta de utmaningar som regionen och resten av världen står inför. Då duger det inte att jämföra oss med andra regioner eller andra länder som gör för lite, vi måste se till att Region Västmanland är i framkant med en miljö- och klimatpolitik som är hållbar för framtida generationer.

Regionen ska omgående utlysa klimatnödläge och göra en översyn av vår påverkan på klimatet med målet att regionen ska vara klimatneutralt. Regionen ska dessutom ta fram en klimatbudget i syfte att mäta regionens klimatavtryck. Det behövs en enorm anpassning för att vi ska nå FN:s klimatmål i Agenda 2030. Därför måste hållbarhet vara prioriterat vid nybyggnation, energiförsörjning och vid inköp. Varje upphandling måste också göras med ett tydligare klimatperspektiv. Nya transporter som köps in av regionen ska vara hållbara och Region Västmanland ska satsa på miljövänliga transportmedel framför flygtrafik. Vi föreslår också att Region Västmanland gör en översyn över läkemedlens klimatpåverkan.

Samverkan med andra regioner är också viktigt. För både den offentliga verksamheten och näringslivet vill vi se en ökad industriell symbios. Exempelvis hur avfall tas tillvara på för att skapa biogas. Det finns flera möjligheter att ta tillvara på restprodukter från en verksamhet, som kan användas av en annan. Detta bör undersökas vidare i samråd med närliggande regioner.

Klimatfrågan är i mångt och mycket en klassfråga där de rikaste står för majoriteten av utsläppen. På regional nivå ska Region Västmanland ta ansvar för att skapa jämlika möjligheter att bo, resa och verka i alla länets kommuner. Kollektivtrafiken, internetuppkopplingen och annan infrastruktur måste fungera oavsett om man bor i Norberg eller Västerås. För att det ska göra det måste samhället också ta ekonomiskt ansvar istället för att låta marknadskrafterna styra.

Region Västmanland ska fortsätta utvecklingen med förnyelsebara drivmedel inom kollektivtrafiken. Sjukhusbyggnationer måste ha ett tydligt klimatperspektiv och Region Västmanland bör också undersöka möjligheter till ökad självförsörjning av energi genom exempelvis byggnation av solceller på eller intill nya byggnader i regionen.

Konsekvenserna av ökad temperatur är att vi allt oftare möter extremväder. Även Västmanland drabbas av konsekvenserna och skogsbränderna som slog hårt mot länet är en del av denna utveckling. Oavsett om det är skogsbränder eller pandemier behöver länet en krisberedskap att lita på. Det innebär också att Region Västmanland ska ta samhälleligt ansvar för frågor som lagerhållning samt att i samråd med Myndigheten för samhällsberedskap, MSB, se till att länet är rätt rustat vid krissituation.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland utlyser klimatnödläge

Att Region Västmanland antar en klimatbudget (koldioxidbudget)

Att Region Västmanland utreder miljö- och klimatkonsekvenserna kring läkemedelsförskrivning i regionen.

Att i samråd med MSB se över regionens krisberedskap.

Samverkan

För att öka tillgängligheten inom hälso- och sjukvården krävs en god samverkan mellan olika instanser och mellan kommuner, regionen och andra aktörer. Regionens verksamhet överlappar andra områden både geografiskt och organisatoriskt och kräver därför en förbättrad samverkan. Det är genom samverkan, inte konkurrens som vi bygger ett samhälle som håller ihop.

Konkurrens, oavsett om det rör sig mellan regioner eller mellan offentliga och privata aktörer, bör inte vara drivkraften i offentlig verksamhet. Det riskerar att leda till sämre kommunikation och att bra idéer stannar kvar som affärshemligheter. Om utvecklingen och innovationer kan delas skapas bättre förutsättningar för människor att ta del av en god vård och service. Därför vill vi se att regionen i större omfattning driver sin verksamhet i egen regi. Det ger oss bättre förutsättningar för samverkan med kommun och andra regioner.

En hälso- och sjukvård med hög kvalitet kräver samverkan mellan regionerna. För att bibehålla en hög kompetens inom varje medicinskt område ska regionerna fokusera på sina styrkor. Det innebär att viss specialistvård sker inom Region Västmanland och att vi samverkar kring annan specialistvård med andra regioner. På detta område finns en stor utvecklingspotential som på sikt kan leda till både högre kvalitet och minskade kostnader.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland fördjupar samverkan kring vård som behövs sällan, till exempel operationer, med närliggande regioner.

New public management och Just in time

Offentlig såväl som privat verksamhet inom välfärden har sedan 90-talet börjat snegla på olika marknadsmodeller för att effektivisera sin verksamhet. New public management är en företagsmodell och ekonomisk teori där varje del av en verksamhet ska drivas som ett företag och där lönsamheten står i centrum. Varje del av verksamheten ska då vara mätbar, oavsett om det rör sig om en bandagering, ett blodprov eller tiden mellan terapeutsamtalen. Regionens lager för sjukvårdsmaterial har under de senaste åren nedmonterats. Enligt företagsmodeller som JIT (Just in time) har regionen istället infört modeller där inget material ska beställas innan det finns en efterfrågan. Dessa marknadsmodeller lämpar sig inte inom vår välfärd, vilket har blivit extra tydligt under Covid-19-pandemin där regionen saknar viktig skyddsutrustning.

Behov, professionalism och kvalitet ska vara ledord för en bra välfärd.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland upprättar ett eget lager av sjukvårdsmateriel och säkerställer att vi har en tillräcklig beredskap.

Att Region Västmanland stegvis går ifrån New public management som styrmodell.

Digitalisering

Den fortsatta digitaliseringen kan underlätta kontakten med regionen för många människor men måste utformas för att underlätta för personal och mottagare av vård. Digitaliseringen ska underlätta för personalen snarare än att öka administrationen. För att digitaliseringen ska fungera på detta sätt måste kravbilden vara tydlig och framtagen i samråd med den personal som ska arbeta i systemen.

Framförallt tror vi att digitaliseringen kan underlätta kontakten som människor har med regionen, därför är det också viktigt att våra digitala tjänster utformas tillgängligt. Även digitala tjänster måste vara tillgängliga för människor med funktionsnedsättning eller för de som inte har svenska som modersmål.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland fortsätter utveckla möjligheten till digitala kontakter med vården som komplement till övriga vården

HBQTIA+

Regionen bör fortsätta kompetensutvecklingen för grundläggande HBQTIA+-kompetens för att förbättra bemötandet av och arbetsmiljön för HBQTIA+-personer. Förkortningen står för homosexuella, bisexuella, transpersoner, queerpersoner, intersex-personer och asexuella. HBQTIA+-personer löper större risk att drabbas av olika former av ohälsa än den övriga befolkningen. Hur personal bemöter sina besökare är avgörande för hur vården blir. HBQTIA+-personer har ofta dåliga erfarenheter av heteronormativt bemötande från vårdpersonal, vilket gör att många undviker att söka vårdkontakt. Vi anser att en HBQTIA+-diplomering är positivt, men tycker att det är av vikt att diplommet inte blir en slutstation. Arbetet med inkludering är ständigt pågående och ska beaktas och fortgå i alla led och regionala verksamheter.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland intensifierar arbetet med kompetensutveckling inom området HBQTIA+.

Nöjda invånare i en attraktiv region

Nuläge

Region Västmanland ska vara ett län som präglas av jämlikhet, jämställdhet, demokrati och inkludering. Människors rätt till delaktighet och inflytande är en viktig pusselbit i ett jämlikt och jämställt samhälle, alla ska känna sig inkluderade. Den service som erbjuds av offentliga och kommersiella utförare ska vara tillgänglig för alla. Det är speciellt viktigt att säkerställa att tillgängligheten till service och tjänster också innefattar landsbygd. Tillgänglighet är ett brett begrepp och omfattar allt från kultur till kollektivtrafik och hälso- och sjukvård. All verksamhet som finansieras med regionala medel ska vara inkluderande, vilket innebär att miljöer och verksamheter fungerar för alla. Entrén till läns museet ska vara fri.

Kollektivtrafik

Infrastrukturen behöver utvecklas i hela länet, exempelvis en tillgänglig och pålitlig kollektivtrafik som på sikt bör bli avgiftsfri. Turer och linjesträckningar ska anpassas till invånarnas behov av resor till jobb, skola och nöjen. Vår förhoppning är att det återigen kommer statliga medel för att regionerna ska kunna erbjuda sommarlovskort i kollektivtrafiken för skolungdomar och att dessa medel permanentas. I så fall bör det även gälla den särskilda kollektivtrafiken och på tåg. Det finns en risk att de statliga medlen som ska täcka upp för förlorade biljettintäkter i kollektivtrafik i sviterna av Covid-19-pandemin inte blir tillräckliga. Här behövs en beredskap från regionen för att kollektivtrafiken ska fungera även efter pandemin.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland fortsätter satsa på fossilfria drivmedel för transportmedel i regionen.

Att nya fordon som köps in är klimatvänliga.

Att Region Västmanland håller nere avgifterna i kollektivtrafiken.

Infrastruktur och bredband

Tillgången till bredband ska vara jämlik i länet. Så länge marknadskrafterna får styra var det är lönsamt att införa snabbt bredband kommer stora delar av befolkningen inte att få samma förutsättningar. Vi menar att bredband är att betrakta som lika nödvändig infrastruktur som vägar, kollektivtrafik eller sophämtning, och att det offentliga måste ta ett större ansvar för detta. Därför ska Region Västmanland också ta ett ekonomiskt ansvar för utbyggnaden av fibernätverk och till detta har vi avsatt 15 miljoner.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland avsätter 15 miljoner över 2021-2023 för bredbandsutbyggnad i hela länet.

Folkbildning

Folkbildningen, det vill säga studieförbund och folkhögskolor, är en unik studieform som ger möjlighet till kunskapsinhämtning utan betyg och konkurrens. Folkbildningen är demokratibefrämjande och är en ickekommersiell arena för möten, kulturutövning, mångfald och integration. Den bidrar på ett betydande sätt till att höja utbildnings- och bildningsnivån i länet och därför är det avgörande att Region Västmanland aktivt fortsätter att utveckla stödet till folkbildningen.

Vänsterpartiet vill:

Att bibehålla och vidareutveckla folkbildningen.

Kultur och ideell sektor

Att utöva och uppleva kultur är att vara människa. Att vi är kulturutövare är grunden för att bygga fungerande gemenskaper. Kultur behövs i ett öppet och demokratiskt samhälle och påverkar inte bara individen utan även samhällsutvecklingen. Vårt gemensamma kulturarv är präglad av influenser från hela världen. Att ta del av och utöva kultur påskyndar integrationen i samhället. Läns museet, länsmusiken och Västmanlands teater finns för alla i länet och måste garanteras en framtid. Vi vill utreda huvudmannaskapet för Västmanlands teater och Västmanlandsmusiken för att ge verksamheten direktiv och över tid kunna utveckla verksamheten. Kultur i vården ska finnas då det bland annat påverkar rehabilitering positivt.

Till kulturen bör också föreningsliv i olika former räknas in. Idrottsföreningar, studieförbund, hembygdsföreningar med flera har en viktig demokratisk funktion och ska stödjas. Bidragen till föreningarna och hur de utformas ska göra det möjligt för alla att delta. Särskilt viktigt är det att unga fortsätter vara fysiskt aktiva genom föreningslivet. Människor med funktionsnedsättningar ska också ha möjlighet till ett idrottsliv utifrån sina egna förutsättningar. De regionala bidrag som finns bör också riktas särskilt till de som har verksamhet för barn över 11 år, en ålder där många barn slutar idrotta på grund av till exempel elitsatsningar eller ökad träningsmängd.

Vänsterpartiet vill:

Att utreda huvudmannaskapet för Västmanlands teater och Västmanlandsmusiken

Att utreda hur bidragssystemet för föreningar kan anpassas för att hålla barn och ungdomar kvar längre inom idrotten

Regional utveckling

Förutsättningarna för arbetstillfällen i hela Västmanland ska främjas bland annat genom att aktivt stötta småföretagande och kooperativt företagande utan vinstintressen. I dialog med de företagsfrämjande organisationer som regionen ger bidrag till ska det finnas tydliga krav på ett jämlikt och jämställt förhållningssätt, och på samverkan mellan aktörer. Regionen tar ansvar för de som står långt ifrån arbetsmarknaden genom att medverka i samordningsförbunden, men egna insatser för dessa grupper behöver också ökas.

Vänsterpartiet vill:

Att regionen tar ansvar för att öka antalet anställda personer som stått långt ifrån arbetsmarknaden.

Att regionen utvecklar samarbeten med icke vinstdrivande företag.

En stark och uthållig ekonomi

Nuläge

Region Västmanland har ansvar för att hantera och förvalta de skattemedel som ska svara för de krav som ställs i hälso- och sjukvårdslagen. Patienternas rätt att söka vård i andra län innebär att vården är svårare att planera och styra än tidigare.

Region Västmanlands ekonomiska läge ser under de kommande åren ut att bli oerhört ansträngt. Byggnation av nya sjukhusbyggnader behöver finansieras, men inte med konsekvenserna att hälso- och sjukvården tvingas till nedskärningar i ett redan ansträngt läge. Utjämningsystemet kommer verka fullt ut från och med 2023 och om regionerna inte kompenseras med ytterligare statsbidrag står vi inför en situation där hälso- och sjukvården kommer behöva skära ner i antalet vårdplatser och i personalen. Vi menar att detta inte kan genomföras utan att hota patientsäkerheten.

Ett sparprogram som går under namnet Ekonomi i Balans pågår och syftar till att reducera kostnaderna med 400 miljoner. Sjukvårdsverksamheterna har svårigheter att sänka kostnaderna enligt plan. Sjukvården behöver mer tid för att lyckas fullt ut med reduceringarna.

Ytterligare sparkrav riskerar att bromsa vårdutvecklingen och ytterst påverka patientsäkerheten. Vi vill utveckla vården för länsborna, då kan vi inte spara på vårdkvalitén.

Skattehöjning

För att klara det ansträngda ekonomiska läget som Region Västmanland står inför föreslår Vänsterpartiet en skattehöjning på 15 öre från och med 2022. Den ökade finansieringen ger oss möjlighet att satsa på personalen i form av arbetstidsförkortning samt öka det förebyggande arbetet mot psykisk ohälsa. På sikt innebär det att vi kan komma ifrån den negativa utvecklingen med hyrpersonal, eftersom vi klarar av att nyrekrytera och bibehålla personal i vår verksamhet. Hyrpersonal kostar regionen hundratals miljoner. Att arbeta förebyggande mot barn och ungas psykiska ohälsa gör att vi fångar upp de individer som behöver hjälp och stöd här och nu. På sikt innebär det också minskade kostnader längre upp i vårdkedjan.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland höjer regionskatten med 15 öre från och med 2022.

Att Region Västmanland säger nej till nedskärningar i hälso- och sjukvården.

Sänkta politikerarvoden

När Region Västmanland står inför en tuff ekonomisk situation behöver politiken visa vägen. Personalen i regionen har burit verksamheten under normalläge såväl som i kris och vi vill därför satsa på personalen på bekostnad av politikerna. Därför föreslår vi en sänkning av politikerarvodena. Det är inte rimligt att Region Västmanland kräver effektiviseringar i verksamheten samtidigt som politikerna tjänar närmare en hyrläkare än en sjuksköterska. Därför föreslår vi en sänkning av arvodet på 8 miljoner över 2021-2023. Pengar som bekostar en arbetstidsförkortning för personal inom Kommunals avtalsområde.

Vänsterpartiet vill:

Att Region Västmanland sänker politikerarvodet samt fryser årliga ökningar till en totalsumma på 8 miljoner över 2021-2023.

Patientlagen och nätdoktorer

Rätten att söka vård i andra regioner eller via nätdoktorer är ibland en fördel för patienterna, men det finns inte alltid en koppling mellan efterfrågan och behov. Räkningen kommer dessutom alltid till regionen där patienten är skriven. Mer samverkan kring sällanvården behövs för att hålla hög kvalitet i specialistvården. Regionerna har dock ett särskilt ansvar över att hälso- och sjukvårdslagen följs och patientlagen och möjligheten att söka vård i andra län eller via nätdoktorer försvårar detta arbete. Bara utbetalningarna till Kry kostar regionen tiotals miljoner årligen, pengar som hade behövts till att genomföra Region Västmanlands uppdrag. Därför vill vi att regionen utreder hur vi kan använda pengarna som går till nätdoktorerna i vår egen verksamhet.

Vänsterpartiet vill:

Att regionen utreder möjligheten att stoppa de kostsamma utbetalningarna till nätdoktorerna.

Budget

Resultat

Resultat					
	Utfall	Budget	Plan	Plan	Plan
<i>Belopp i miljoner kronor</i>	2019	2020	2021	2022	2023
Verksamhetens intäkter	1 787	1 677	1 729	1 780	1 833
Verksamhetens kostnader	9 900	9 938	10 217	10 497	10 701
Avskrivningar	318	325	340	360	380
Verksamhetens Nettokostnader	-8 431	-8 586	-8 828	-9 077	-9 248
Skatteintäkter	6 513	6 623	6 623	6 940	7 195
Generella statsbidrag och utjämning	2 102	2 194	2 394	2 339	2 313
Verksamhetens resultat	184	230	188	202	260
Finansiella intäkter	147	97	68	77	84
Finansiella kostnader	124	151	76	93	154
Resultat efter finansiella poster*	207	176	180	186	190
Nettokostnadsutveckling	3,2%	1,8%	2,8%	2,8%	1,9%
Nettokostnadsutveckling 2019 är utifrån utfall 2018. Nettokostnadsutveckling 2020 är utifrån utfall 2019.					
* Resultat motsvarar 2 % av skatter och statsbidrag (god ekonomisk hushållning)					
Resultat enligt god ekonomisk hushållning	172	176	180	186	190

Ramar

Ramar				
<i>Regionersättning i miljoner kronor</i>	Budget 2020	Plan 2021	Plan 2022	Plan 2023
Hälso- och sjukvårds förvaltningen	7 403,8	7 594,0	7 769,5	8 034,9
<i>varav Vårdval</i>	1 195,6	1 228,3	1 250,7	1 290,2
Fastighet och service	29,3	29,3	29,4	29,5
Regionkontoret	221,0	218,9	222,5	228,2
Förvaltningen för digitaliseringsstöd	4,3	0,0	0,0	0,0
Regionala utvecklingsförvaltningen	164,9	153,0	155,4	159,4
<i>varav Kultur och folkbildningsnämnden</i>	89,5	89,7	91,4	93,8
Kollektivtrafiknämnd	324,1	324,6	331,4	339,2
Politisk verksamhet och patientnämndens kansli				
Patientnämnden inkl kansli	5,8	5,9	6,0	6,2
Förtroendevalda och bidrag till politiska partier	36,6	35,2	35,1	35,0
Revisionen	5,2	5,3	5,4	5,5
Summa fördelat till verksamheter	8 194,8	8 366,1	8 554,6	8 838,0
Anslaget till regionstyrelsens förfogande	411,3	770,8	677,4	448,6
SUMMA VERKSAMHET	8 606,1	9 136,9	9 232,0	9 286,6
Gemensamma kostnader och intäkter	-19,7	-308,7	-154,6	-38,8
	8	8	9	
SUMMA DRIFTBUDGET (nettokostnader)	586,5	828,3	077,3	9 247,8

RS-anslag

Specifikation av anslaget till regionstyrelsens förfogande				
	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
<i>Belopp i miljoner kronor</i>				
-				
Omställning och kompetensutveckling	25,0	25,0	25,0	25,0
Personalpolitiska medel	4,0	4,0	4,0	4,0
Pilotprojekt arbetstidsförkortning		2,0	2,0	2,0
Utökning kollektivtrafiken			30,0	30,0
Fastighetsomställningskostnader	15,0	15,0	15,0	10,0
Ökad hyra Sala (nybyggnation/ombyggnation)			5,5	10,9
Akutsjukhus Västerås Projektering/genomförande	8,3	18,0	25,5	37,0
Post. Doc. Tjänster (somatik)	2,0	2,0	2,0	2,0
Cosmics utvecklingsprogram	14,6	22,0	25,0	27,7
Robotdalen	1,0	0,5		
Lågtröskelmottagning	2,0	2,0	2,0	2,0
Vårdgarantikonator	2,0			
Tillnyktringsenheten	2,0	3,0	5,0	5,0
Utökad städstandard	4,0			
Nationella riktlinjer (GAP-analyser)	5,0	5,0	5,0	
Tarmcancerscreening	1,5	7,5	6,0	6,0
Scenkonstbiennal Västmanlands teater (garantibelopp)		2,0		
Regionvårdsavtal		30,0	30,0	30,0
Extra IVA-platser (5st)		15,0		
Hållbarhetsprogram		3,0	2,0	
Bredbandsstöd		5,0	5,0	5,0
Rehabilitering medarbetare		2,0	2,0	2,0
Miljö och klimat		1,5	1,5	1,5
Gender budgeting		0,5	0,5	0,5
Utveckling MOFFA/PEER-support/anhöringstöd		4,0	4,0	4,0
Psykisk hälsa barn/unga		5,0	5,0	5,0
Fristad kulturarbetare		0,3	0,3	0,3
Forskning- och innovationsstrategi			5,0	5,0

Förutsätter statsbidrag				
Kvinnorsjukvård, specialist- och primärvårdsverksamhet	8,3	27,7	27,7	5,0
Psykisk hälsa	27,1	28,0	28,0	20,0
Psykisk hälsa, ungdomsmottagningar från 2020	7,5	3,9		
Psykisk hälsa, stärkt samverkan från 2020		7,5		
Kortare väntetider i cancervården	10,0	11,0	11,0	11,0
Sjukskrivningsprocessen/Rehabkoordinatorer	16,5	9,7	9,7	9,7
Vårdens medarbetare	25,0			
Barnhälsovården mfl	4,5			
God och nära vård	55,0	136,0	81,0	51,0
Patientsäkerhet mm	2,0	7,0	7,0	7,0
Civilt försvar		1,3	1,3	1,3
Ökad tillgänglighet i hälso- och sjukvården	54,0	80,0	80,0	54,0
Ambulanssjukvård		2,7	2,7	2,7
Kollektivtrafik, komp. minskade biljettintäkter		10,0		
Provtagning		53,0		
Uppdämt vårdbehov		96,7	96,7	
varav psykisk hälsa		10,0	10,0	
Övriga statsbidrag		10,0		
Reducering statsbidrag				
Summa reserverat	296,3	668,8	562,4	376,6
Egentligt oförutsett/budgeteringsmarginal	115,0	102,0	115,0	72,0
Summa till regionstyrelsens förfogande	411,3	770,8	677,4	448,6

Investerings- och låneramar

Förslag investeringsramar

<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Inventarier och utrustning	220	233	218	222
Byggnadsinvesteringar	610	818	772	618
varav akutsjukhus Västerås	195	344	372	218
varav ny sjukvårdsbyggnad Sala	200	200	47	0
Investeringar totalt	830	1050	990	840

Förslag låneramar

<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Ram 2020	Ram 2021	Ram 2022	Behov 2023
Checkräkningskredit/ kontokredit	1000	1000	1000	1000
Låneram	350	400	400	400
Investeringar totalt	1350	1400	1400	1400

Skatter och statsbidrag

Prognos från SKL 2020-10-01

<i>Belopp i miljoner kronor</i>	Budget 2020	Budget 2021	Plan 2022	Plan 2023
Skatteintäkter	6 643	6 677	6 940	7 195
Slutavräkning 2020	-21	-54	0	0
Inkomstutjämningsbidrag	1 138	1 155	1 191	1 238
Kostnadsutjämningsbidrag	29	33	34	40
Regleringsavgift	-66	189	145	45
Införandebidrag	231	121	28	0
Välfärds miljarder	19	0	0	0
Statsbidrag för läkemedelsförmånen	843	895	941	990
Summa skatter och statsbidrag	8 817	9 016	9 280	9 508